ДО
ВЪРХОВЕН АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД

ЖАЛБА

От: БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА ЗЪБОТЕХНИЦИТЕ, вписана в Регистър БУЛСТАТ, воден към Агенция по вписванията, с БУЛСТАТ 177368553, със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. "Бачо Киро" № 39, представлявана от Председателя на Управителния съвет **МАРИЯ ДИМИТРОВА ЧОТОВА**, тук действаща чрез процесуалния си представител **адв. д-р ЙОРДАНКА ТОДОРОВА НИКОЛОВА-БЕЧЕВА**, вписана като адвокат в Адвокатска колегия – гр. Сливен, с личен № 1000028388, тел. 0887111539, jtnikolova@gmail.com,
съдебен адрес: гр. София, 1000, ул. „Граф Игнатиев“ № 6, ет. 4 – Адвокатско дружество „Арнаудов и Николова“

Срещу: Национален рамков договор (НРД) № РД-НС-01-00-5 от 16 септември 2026 г. за денталните дейности за 2026 – 2028 г. в частта, в която същият урежда отчитането и заплащането на изработката на медицински изделия тотална горна/долна цяла плакова зъбна протеза

Правно основание: чл. 185 АПК и следващите

УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ СЪДИИ,

С настоящата жалба и от името на БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА ЗЪБОТЕХНИЦИТЕ (БАЗ), обжалвам пред Вас и моля да отмените поради материална и процесуална незаконосъобразност следните разпоредби на Национален рамков договор (НРД) № РД-НС-01-00-5 от 16 септември 2026 г. за денталните дейности за 2026 – 2028 г., а именно:

- чл. 86, ал. 5 във вр. с Приложение № 5 към НРД в частта относно декларирането от здравноосигурените лица на обстоятелства по отчитане на изработката на медицински изделия от лекаря по дентална медицина.

- чл. 98, ал. 2 в частта „както и изработката на медицинско изделие „тотална зъбна протеза““.

- чл. 104, ал. 1, т. 3 – в частта „в т.ч. и изработка на медицинско изделие „тотална зъбна протеза““.

- чл. 105, ал. 1 в частта относно следните цени на дейностите: код 834 - изработка на медицинско изделие тотална горна цяла плакова зъбна протеза – 3 485 броя, 0.00 евро – цена, плащана от пациента, 31.06 евро – цена, плащана от НЗОК и код 835 - изработка на

медицинско изделие тотална долна цяла плакова зъбна протеза – 2 709 броя, 0.00 евро – цена, плащана от пациента, 31.06 евро – цена, плащана от НЗОК;

- чл. 113, ал. 2 в частта, в която е предвидено електронният отчет по ал. 1 да съдържа и информация за дейностите по изработка на медицинско изделие тотална горна и/ или долна цяла плакова зъбна протеза.

Съображенията за това са следните:

На 16.09.2026 г. между Националната здравноосигурителна каса (НЗОК) и Българският зъболекарски съюз (БЗС) е подписан Национален рамков договор (НРД) № РД-НС-01-00-5 от 16 септември 2026 г. за денталните дейности за 2026 – 2028 г. Договорът е съгласуван от Министъра на здравеопазването – Катя Ивкова и е обнародван в Държавен вестник - брой 88 от 25.09.2026 г.

Договорът урежда основни рамкови положения за следващия тригодишен период, но считаме, че същият съдържа редица незаконосъобразни разпоредби, с които съществено се засягат правата и законните интереси както на доверителя ми, така и на всички здравноосигурени лица.

I. Относно допустимостта на настоящата жалба

Съгласно разпоредбата на чл. 4а от Закона за здравното осигуряване (ЗЗО) НРД е нормативен административен акт, който има действие на територията на цялата страна за определен срок и е задължителен за НЗОК, РЗОК, изпълнителите на медицинска помощ, осигурените лица и осигурителите. В константната съдебна практика на Върховния административен съд е прието, че националните рамкови договори носят белезите на подзаконови нормативни актове по смисъла на чл. 75 АПК (така *Решение № 7320 от 29.05.2013 г. по адм. д. № 14724 / 2012 на Върховния административен съд; Решение № 1078 от 25.01.2018 г. по адм. д. № 5077/2017 на Върховния административен съд*). Доколкото на основание чл. 185 от АПК подзаконовите нормативни актове могат да бъдат оспорени пред съд изцяло или в отделни техни разпоредби, то това е приложимо и по отношение на разпоредбите на НРД.

Съответно съгласно чл. 186, ал. 1 АПК право да оспорват подзаконов нормативен акт имат гражданите, организациите и органите, чиито права, свободи или законни интереси са засегнати или могат да бъдат засегнати от него или за които той поражда задължения. Така абсолютна процесуална предпоставка за допустимост на процеса е правният интерес на жалбоподателя. Съгласно *Тълкувателно решение № 2 от 12.02.2010 г. на ВАС по т. д. № 4/2009 г.* „*съсловните (браншовите) организации и другите юридически лица с нестопанска цел могат да оспорват подзаконови нормативни актове при наличието на правен интерес, обоснован от предмета на дейност и целите, за които са създадени*“.

В случая настоящата жалба е подадена от БАЗ - съсловна организация на зъботехниците, в която задължително членуват всички зъботехници, упражняващи професията си на територията на страната. Една от нейните основни, законодателно регламентирани функции, е **да представлява своите членове и да защитава професионалните им права и интереси** – чл. 8, ал. 1, т. 1 от Закона за съсловните организации на медицинските сестри, акушерките и асоциираните медицински специалисти, на лекарските асистенти, на зъботехниците и на помощник-фармацевтите. Същото се потвърждава и от чл. 5, т. 1 от Устава на организацията.

Доколкото оспорваните с настоящата жалба разпоредби касаят отчитането и заплащането на медицински изделия по поръчка („тотална зъбна протеза“), изработвани от зъботехници, то очевидно същите пряко рефлектират върху правата и интересите на всички зъботехници в страната, задължително членуващи в съсловната организация, явяваща се жалбоподател по делото. Така предвид, че се засягат пряко общи права на цялата зъботехническа общност и доколкото целта на съдебното производство е да се осигури защита чрез премахване от позитивното право на незаконните разпоредби на НРД, считаме, че е налице правен интерес за обжалване.

Предвид посоченото и доколкото е налице годен за съдебен контрол нормативен административен акт, както и че настоящата жалба е подадена в срок (предвид разпоредбата на чл. 187, ал. 1 АПК за безсрочност на оспорването) от лице с правен интерес, считам, че същата се явява процесуално допустима и следва да бъде разгледана по същество.

II. Относно основателността на настоящата жалба

1. НРД е предвидено да регламентира заплащането на дентални дейности, а всъщност в случая се предвижда отчитането и заплащането на изработването на медицинско изделие по поръчка (горна/долна цяла плакова тотална зъбна протеза)

Налице е съществено противоречие с материалния закон.

Според чл. 15, ал. 1 ЗНА нормативният акт трябва да съответства на Конституцията и на другите нормативни актове от по-висока степен.

Съгласно разпоредбата на чл. 52, ал. 1 КРБ Гражданите имат право на здравно осигуряване, гарантиращо им достъпна медицинска помощ, и на безплатно ползване на медицинско обслужване при условия и по ред, определени със закон. В изпълнение на посоченото конституционно правомощие е приет Закона за здравното осигуряване (ЗЗО), според чл. 4 от който здравноосигурените лица имат право на **свободен достъп до медицинска помощ чрез определен със закона по вид, обхват и обем, пакет от здравни дейности.** Съгласно пар. 1, т. 2 на ДР на ЗЗО "*Пакет от здравни дейности, гарантиран от бюджета на НЗОК*" са определени по вид и обхват дейности, по отделни специалности, дейности за лечение на здравноосигурени лица в обем, при условия и по ред, определени в НРД. НЗОК заплаща за посочените в текста на ал. 1 на чл. 45, видове медицинска помощ, като редът за предоставяне и изискванията към изпълнителите на отделните видове медицинска помощ се определят в НРД и в договорите между РЗОК и изпълнителите (чл. 46 ЗЗО). Така страните по НРД са оправомощени да договарят изключително и само дейности.

Денталната помощ е изрично посочена като дейност, включена в пакета от здравни дейности по смисъла на чл. 45, ал. 1, т. 9 ЗЗО. Дентална дейност обаче е различна от изработката на медицинското изделие „тотална зъбна протеза“. Денталната дейност представлява лечебен процес, реализиран от лекар по дентална медицина в съответното амбулаторно лечебно заведение. От своя страна, тоталните зъбни протези са материализиран краен продукт и представляват медицинско изделие по поръчка по смисъла на Закона за медицинските изделия (ЗМИ) и Регламент (ЕС) 2017/745 за медицинските изделия, които по правило се изработват от зъботехник в надлежно регистрирана за целта самостоятелна медико-техническа лаборатория. **Налице е фундаментална правна и фактическа разлика между медицинско изделие и медицинска дейност - изделието е вещен, материализиран**

продукт, произведен от зъботехник, а дейността включва прегледа, диагностиката и клиничните манипулации, извършвани от лекаря по дентална медицина. Смесването на цената на готовото изделие в НРД с тази за денталната дейност е незаконосъобразно и надхвърля нормативно определената компетентност на страните по НРД.

Предметният обхват на НРД е строго ограничен от закона до договаряне само на изпълнението, обема и цените на здравните (дентални) дейности. Включването на медицинското изделие „тотална зъбна протеза“ в текста на договора представлява пряко превишаване на компетентността на договарящите страни (НЗОК и БЗС), с което е нарушен законово регламентираният обхват на материята, предмет на рамково договаряне.

Следва да бъде посочено, че това разграничение е ясно въведено от законодателя, видно от историческото развитие на правната норма. Разпоредбата на чл. 45, ал. 1, т. 9 ЗЗО в редакцията ѝ, действаща към ДВ, бр. 59 от 2006 г. изрично е предвиждала, че гарантираният пакет от здравни дейности включва: „дентална и зъботехническа помощ“. Това нормативно решение е давало възможност на НЗОК да финансира както дентални дейности (извършвани от лекарите по дентална медицина), така и зъботехническата работа, свързана с изработката на медицински изделия по поръчка. С изменението на закона от 2010 г., законодателят е заличил думите „*и зъботехническа*“, като разпоредбата е преформулирана единствено до „*дентална помощ*“. **Отпадането на „зъботехническата помощ“ от обхвата на чл. 45 от ЗЗО води до законодателен пропуск (за който доверителят ми неколкократно е сигнализирал и изпълнителната, и законодателната власт), с който на практика изработката на медицински изделия по поръчка е изключена от предмета на дейностите, финансирани и договаряни по реда на НРД.**

Съгласно съдебната практика чл. 45 ЗЗО изчерпателно посочва видовете медицинска помощ, които НЗОК заплаща (така *Решение № 13582 от 03.11.2020 г. по адм. д. № 760 / 2020 на Върховния административен съд*). Включително в чл. 51 ЗЗО изрично е предвидено, че медицинската помощ извън обхвата на чл. 45 не се заплаща от НЗОК. Предвид посоченото и доколкото в случая предвидено е финансиране за изработката на изделия, които обаче не са изрично посочени като част от пакета дейности, гарантирани от бюджета на НЗОК, то налице е превишаване на допустимия предметен обхват на НРД. В подзаконовия акт не могат да се уреждат материи, за които липсва делегация в първичния закон. Така страните по НРД (НЗОК и БЗС) нямат материалната компетентност да добавят такива самоволно в рамковия договор. Това прави съответните клаузи на НРД незаконосъобразни поради противоречие с нормативен акт от по-висока степен (чл. 15, ал. 3 ЗНА).

2. НРД предвижда отчитане и заплащане за изработката на медицинско изделие по поръчка от/на лица, които не са реализирали дейността

Налице е нарушение на Закона за медицинските изделия и европейския Регламент (ЕС) 2017/745.

Съгласно чл. 19 ЗМИ, медицинските изделия по поръчка (каквото е тоталната зъбна протеза) се изработват от надлежен производител на медицински изделия. Съгласно действащото българско законодателство – това са зъботехниците в регистрираните за това самостоятелни медико-технически лаборатории.

Лекарите по дентална медицина не са производители на медицински изделия. Така съгласно чл. 14, ал. 2 от самото НРД „*Лечебните заведения, желаещи да сключат договор с НЗОК, могат да кандидатстват при настоящите условия и ред за извършване на видове дейности от пакета, за които лечебното заведение е регистрирано в Изпълнителна агенция „Медицински надзор“ (ИАМН)/ Регионалната здравна инспекция (РЗИ)*“. **Лекарите по дентална медицина чрез техните лечебни заведения нямат и не могат да имат регистрирано в ИАМН лечебно заведение за изработка на медицински изделия по поръчка.**

Видовете лечебни заведения са изчерпателно изброени в чл. 8 - 10 от Закона за лечебните заведения. (*Решение № 137 от 07.01.2005 г. на ВАС по адм. д. № 6641 / 2004 г.*). Практиките на лекарите по дентална медицина са амбулатории за първична или специализирана медицинска помощ по смисъла на чл. 8, ал. 1, т. 1 и 2 ЗЛЗ. Съответно чл. 11, ал. 1 от ЗЛЗ определя императивно дейностите, които могат да се извършват в амбулаториите за първична или специализирана извънболнична помощ и това са: диагностика, лечение, рехабилитация и наблюдение на болни; консултации; профилактика; диспансеризация; предписване на лабораторни и други видове изследвания; извършването на медицински дейности и манипулации под техен контрол и отговорност и прочие. (така *Решение № 7175 от 14.06.2021 г. по адм. д. № 4968 / 2021 на Върховния административен съд*). **Видно от посочената разпоредба в нея липсва възможността същите да изработват медицински изделия по поръчка.**

Изработката на медицински изделия по поръчка (тотални зъбни протези и др.) може да се извършва само в самостоятелни медико-технически лаборатории (СМТЛ), които представляват лечебни заведения по смисъла на чл. 8, ал. 1, т. 3 ЗЛЗ. Така съгласно чл. 18, ал. 2 ЗЛЗ „Самостоятелната медико-техническа лаборатория е лечебно заведение, в което специалисти със съответното образование извършват предписани от лекар, съответно лекар по дентална медицина, специфични технически дейности и произвеждат специализирани медицински изделия.“

Анализът на горепосочените разпоредби сочи, че лечебното заведение на лекар по дентална медицина не може да бъде вписано в регистрите на ИАМН като лечебно заведение за изработка на медицински изделия по поръчка (СМТЛ), тъй като се касае до две коренно различни категории лечебни заведения, всеки от които със специфичен законов предмет на дейност и специални изисквания към персонала и оборудването. След като същото няма как да бъде „*регистрирано*“ за подобна дейност, възниква въпросът как то ще отчита законно извършването ѝ.

Лекарят по дентална медицина е този, който в резултат на извършен преглед на пациента е установил необходимостта от поставянето му на зъботехническа конструкция. Същият предписва и поръчва изработката на изделието на зъботехническа лаборатория, която от своя страна се явява негов производител. Така лекарят носи отговорност за клиничното предписание и впоследствие за поставяне на протезата, а лабораторията - за техническата ѝ изработка. Това са двете страни на лечебния процес – клинична и лабораторна. Смесването им обаче е незаконосъобразно.

Независимо от всичко посочено и съгласно разпоредбата на чл. 113, ал. 1 и 2 от НРД лекарите по дентална медицина, работещи в лечебни заведения – ИДП, следва да отчитат

месечно по електронен път в утвърден от НЗОК формат оказаната през месеца дентална дейност, включена в предмета на договора, като електронният отчет съдържа и информация за дейностите по изработка на медицинско изделие тотална горна и/или долна цяла плакова зъбна протеза. **Изцяло в противоречие с горепосочените законови разпоредби и установения нормативен ред, разпоредбата на чл. 113, ал. 1 и ал. 2 НРД допуска отчитането на дейността по изработка на медицински изделия (тотална горна и/или долна цяла плакова зъбна протеза) да се извършва пряко от амбулаториите за дентална медицина. По този начин НРД като подзаконов нормативен акт признава права и задължения на денталните лекари, които влизат в пряка колизия с нормите на ЗЛЗ.** Подзаконовият акт не може нито да дерогира императивни законови забрани, нито да разширява предмета на дейност на амбулаториите за дентална медицина извън лимитативно установения в чл. 11, ал. 1 от ЗЛЗ.

Погледнато дори от фактическа гледна точка, дава се възможност на трети лица да отчитат и получават плащания за дейността на други такива. В НРД е предвидено всички заплащани от НЗОК суми за изработване на тотални зъбни протези да се реимбурсират не на пациентите или на зъботехниците, които са ги изработили, а на лекарите по дентална медицина, които са оказали денталната помощ. Получава се сложно правоотношение, при което възнаграждението и стойността на материалите за изработката на продукт се заплащат на трето лице, различно от това, което всъщност е реализирало дейността. Така клаузите на чл. 105, ал. 1 и чл. 113 от НРД неправомерно сливат клиничният и лабораторният етап от лечебния процес на пациента. Вместо лекарите по дентална медицина да отчетат дейности по възстановяване на функцията на дъвкателния апарат при цялостна обеззъбена горна/долна челюст (кодове 832 и 833), за което от бюджета на НЗОК се заплаща 146,88 евро, е предвидено те да отчитат и получават заплащане и за „изработка на медицинско изделие тотална горна/долна цяла плакова зъбна протеза“ (кодове 834 и 835) в размер на 31,06 евро. Така денталната амбулатория неправомерно отчита и получава плащане за производствена дейност, която по силата на чл. 18, ал. 2 ЗЛЗ може да се извършва само в СМТЛ.

Придаването на правомощия на лекарите по дентална медицина да отчитат и/или да се третират като субекти, извършващи изработка на медицински изделия по поръчка, заобикаля изискванията на Регламент (ЕС) 2017/745 на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2017 година за медицинските изделия, който въвежда ясни изисквания към производителите на медицински изделия. В областта на медицинските изделия по поръчка приложение намират чл. 10, пар. 5, и чл. 52, пар. 8 от Регламента. Така производителите на изделия, изработени по поръчка, трябва да следват процедурите по приложение XIII и да изготвят декларация, съдържаща се в раздел 1 от същото приложение, преди пускането на всяко едно изделие на пазара. Тази декларация най-общо следва да съдържа информация за: името и адреса на производителя; данни, позволяващи идентифициране на съответното изделие; декларация, че изделието е предназначено за изключителна употреба от конкретен пациент или потребител, който се обозначава с име, съкращение или цифров код; името на лицето, което е предписало изделието и което разполага с право за това, съгласно националното право, поради професионалната си квалификация, и ако е приложимо - името на съответното лечебно заведение; конкретните характеристики на продукта, както са описани в предписанието; декларация, че съответното изделие отговаря на общите

изисквания за безопасност и др. **Регламентът е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави-членки.** (така *Решение № 12445 от 20.11.2015 г. по адм. д. № 11226 / 2015 на Върховния административен съд*). Националните нормативни актове не могат да противоречат на регламента и не се прилагат в случай на противоречие (в този смисъл - *Решение № 12445 от 20.11.2015 г. по адм. д. № 11226 / 2015 на Върховния административен съд*).

Когато лекар по дентална медицина отчита пред НЗОК сума за „*изработено медицинско изделие*“ и я получава от свое име, се получава прикриване на реалния производител на изделието. След като лекарят отчита подобна дейност, това означава, че същият следва да се третира и като производител на изделието, което влиза в пряка колизия с чл. 10 от Регламента. Посоченото е много ясно видимо от съдържанието на декларацията по чл. 86, ал. 5 от НРД, която е част от „Приложение № 5“, съгласно който пациентът декларира, че е информиран, че „*д-р..... отчита/не отчита дейности по изработка на тотални зъбни протези по договор с НЗОК, поради което към цената на денталната услуга е добавена/не е добавена цена за изработка на протезата*.“ Пациентът бива поставен в ситуация на заблуждение, че лечебното заведение по дентална медицина е и производител на протезата, което го лишава от обективна информация за произхода на изделието. Той е лишен от правото си да бъде информиран кой е действителният производител на медицинското изделие, респ. коя е медико-техническата лаборатория, която го е изработила, както и от правото си да получи изискуемата от европейското право декларация за съответствие. Налице е пряко противоречие с принципа за проследимостта, въведен от Регламента и неговите норми.

3. Противоправно е фиксирана цена за изработка на медицинско изделие тотална горна/долна цяла плакова зъбна протеза

Налице е неоснователно ограничаване на свободата на договаряне. НРД е договор, сключен между НЗОК и БЗС. БАЗ не е страна по договора. Изрично в чл. 15, ал. 5 НРД е посочено, че правоотношенията между изпълнителите на дентална помощ и изпълнителите, изработващи тотални зъбни протези, не са предмет на този НРД. Това означава, че между същите се прилага принципът на свободния пазар. Касае се до свобода на договаряне – лекарят по дентална медицина по своя преценка може да възложи изработката на медицинското изделие по поръчка на конкретен зъботехник, а той от своя страна – има право да получи справедливо възнаграждение за изработеното от него (цена на изделието, посочена от него).

Независимо от последното, оказва се, че с НРД се поставя конкретна цена на изделието. Видно от разпоредбата на чл. 105 НРД предвижда се от бюджета на НЗОК да бъдат заплатени 3 485 броя тотална горна цяла плакова зъбна протеза и 2 709 броя тотална долна цяла плакова зъбна протеза, при цена 31.06 евро – заплащана от НЗОК и 0.00 евро – цена, плащана от пациента. Съгласно чл. 109 НРД Изпълнителят на ИзвбДП има право на пряко заплащане и/или доплащане от ЗОЛ в следните случаи: 1. при доплащане до пълните договорени стойности на ИДП по чл. 100 и 101; 2. когато лицето е получило полагащия му се обем дейности при условията на този раздел и желае да продължи лечението си; 3. когато необходимото лечение обхваща лечебно-диагностични дейности, невключени в посочения пакет за заплащане съгласно този раздел; 4. когато при дейност, закупувана от НЗОК, лицето

изрично предпочете методики, средства или материали, невключени в посочения пакет за заплащане съгласно този раздел. Настоящата хипотеза не попада в нито една от посочените. Тълкуването на разпоредбите сочи, че пациентът има всяко право да откаже доплащане за изработването на медицинско изделие по поръчка, когато същото се реализира за сметка на бюджета на НЗОК, а лекарят по дентална медицина няма и право да поиска такова (съгласно чл. 52 ЗЗО вр. с чл. 109 НРД). След като доплащане не е предвидено и такова не може бъде законно изискано, фиксираната рамкова стойност от 31.06 евро от бюджета на НЗОК, практически принуждава лекарите по дентална медицина да вменяват тази крайна цена и на зъботехника, доколкото НРД не урежда кой ще заплати реалната стойност на изработеното изделие (която надхвърля неколкократно посоченият в НРД размер на цена на изделието). Посочената цена за заплащане от НЗОК в размер на 31.06 евро се оказва крайна цена за изработка на медицинското изделие по поръчка. Същата обаче не покрива нито себестойността на вложените материали, нито вложения професионален труд. Тъй като отношенията между лекаря по дентална медицина и зъботехника са частноправни (по договор за изработка), НРД не може пряко или косвено да определя таван на зъботехническите услуги, още по-малко че тези отношения са изрично изключени от предмета на договора. Следователно НРД няма право да определя или ограничава цената на труда и материалите на трети за договора лица (зъботехниците). Още веднъж е налице излизане извън пределите на законово предвидената нормативна рамка на НРД.

Тук е моментът да бъде отбелязано още веднъж, че БАЗ не е страна по договора. Въпреки че зъботехниците са единствените квалифицирани лица за изработката на медицински изделия по поръчка „тотална зъбна протеза“, те са напълно изключени от процеса по договаряне на реда, условията и цената на тази услуга. На практика възнаграждението за техния труд се оказва едностранно „*натрапено*“, без същите да разполагат с възможността да предоговорят или оспорят така определените финансови параметри. Всъщност, неясно е и как точно е формирана конкретната цена от 31.06 евро, като липсата на финансова обосновка и ясна методика за изчислението ѝ, е допълнително процесуално нарушение. По този начин нарушени са основни правни принципи, включително и този за свобода на договарянето и свободна конкуренция.

4. Нарушени са пациентските права

Не на последно място и в допълнение на всичко гореизложено, считаме, че съществува сериозен риск от нарушаване на правата на пациентите. Конституционноправната защита на правото на здравно осигуряване на гражданите включва задължението на държавата не само да създаде правна уредба на здравното осигуряване на гражданите, но и да гарантира реализацията му в неговите различни форми, когато условията за осъществяването му и за плащането за извършени медицински дейности са настъпили. По отношение на здравноосигурените лица покритието на правото по чл. 52, ал. 1 от Конституцията включва съответен обем от здравни услуги и дейности, които се конкретизират по ред и условия, определени в закон, но тази осигурителна полза следва да бъде винаги гарантирана - количествено и качествено. (*Решение № 6 от 11.04.2024 г. на КС на РБ по к. д. № № 15 / 2023 г.*).

В конкретния случай, считаме, че достъпът до медицинска помощ не само че не е улеснен, а точно обратното – затруднен е. Във връзка с изложеното в т. 3 от настоящата жалба

и с оглед на обстоятелството, че изпълнителите на медицинска помощ, за разлика от осигурителния орган, не са нормативно снабдени с възможности да компенсират настъпването на финансов риск (покриване на разликата между реалната стойност на изделието и предварително определената от НРД в размер на 31.06 евро), може да се направи обоснованото предположение, че същите ще бъдат принудени да отказват предоставянето на медицинска помощ на здравноосигурените лица. Казано по-просто, ако няма предвиден правен субект, който да поеме разликата между стойността, предвидена за заплащане от НЗОК и реалната пазарна стойност на изделието „тотална зъбна протеза“, най-логичното нещо, което може да се случи, е изработката му просто да не бъде отчитана по реда на НРД (представяме приложено и изявление на БЗС, подкрепящо посоченото). От това ощетени ще бъдат само и единствено пациентите. Създадена е нормативна илюзия за пълна безплатност на изделието по отношение на пациента. Практически обаче няма кой да му я изработи при условията и реда на НРД. Вместо да защити социално уязвимите лица (основно възрастни хора и пенсионери), тази мярка би постигнала точно обратния ефект. Поради масовия отказ на зъботехнически лаборатории и лекари по дентална медицина да работят на загуба по НРД, пациентите ще биват лишавани от възможността да се възползват от средствата, предвидени за това от бюджета на НЗОК и ще бъдат принудени да заплащат услугата изцяло на свободни пазарни цени. Нарушена е пряко разпоредбата на чл. 35, ал. 1, т. 1 ЗЗО, съгласно която задължително осигурените имат право да получават медицинска помощ в обхвата на пакета от здравни дейности, гарантиран от бюджета на НЗОК.

Извън горното, нарушено е и правото на пациента на информираност - да получи информация за това кой е реалният производител на изделието, както и да получи оригинална декларация за съответствие за медицинското изделие по поръчка по смисъла на Регламента, издадено от производителя на изделието (зъботехника).

УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ СЪДИИ,

Въз основа на всичко гореизложено и от името на БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА ЗЪБОТЕХНИЦИТЕ, моля да отмените поради материална и процесуална незаконосъобразност следните разпоредби на Национален рамков договор (НРД) № РД-НС-01-00-5 от 16 септември 2026 г. за денталните дейности за 2026 – 2028 г., а именно:

- чл. 86, ал. 5 във вр. с Приложение № 5 към НРД в частта относно декларирането от здравноосигурените лица на обстоятелства по отчитане на изработката на медицински изделия от лекаря по дентална медицина.

- чл. 98, ал. 2 в частта „както и изработката на медицинско изделие „тотална зъбна протеза““.

- чл. 104, ал. 1, т. 3 – в частта „в т.ч. и изработка на медицинско изделие „тотална зъбна протеза““.

- чл. 105, ал. 1 в частта относно следните цени на дейностите: код 834 - изработка на медицинско изделие тотална горна цяла плакова зъбна протеза – 3 485 броя, 0.00 евро – цена, плащана от пациента, 31.06 евро – цена, плащана от НЗОК и код 835 - изработка на медицинско изделие тотална долна цяла плакова зъбна протеза – 2 709 броя, 0.00 евро – цена, плащана от пациента, 31.06 евро – цена, плащана от НЗОК;

- чл. 113, ал. 2 в частта, в която е предвидено електронният отчет по ал. 1 да съдържа и информация за дейностите по изработка на медицинско изделие тотална горна и/ или долна цяла плакова зъбна протеза.

Моля да конституирате като страни в производството Национална здравноосигурителна каса, Български зъболекарски съюз и Министъра на здравеопазването.

Моля да присъдите в полза на **БЪЛГАРСКАТА АСОЦИАЦИЯ НА ЗЪБОТЕХНИЦИТЕ** сторените в настоящото производство разноски.

Представям и моля да приемете по делото **следните писмени доказателства**:

1. Извлечение от Регистър Булстат за БАЗ;
2. Устав на БАЗ.
3. Протокол от заседание на УС на БАЗ от 07.10.2026 г.;
4. Писмо с изх. № 322/27.03.2024 г. на БЗС;
5. Писмо с изх. № 557/29.05.2024 г. на БЗС;
6. Писмо с изх. № 591/19.06.2024 г. на БЗС;
7. Извадка от стенограма от заседание на НС на НЗОК от 28.03.2024 г. – относими стр. 41-46.
8. Извадка от стенограма от заседание на НС на НЗОК от 12.06.2024 г. – относими стр. 30-34.
9. Извадка от стенограма от заседание на НС на НЗОК от 20.06.2024 г. – относими стр. 3-17.

Моля да задължите страните по НРД (НЗОК и БЗС) да представят методиката, по която е изчислена сумата от 31.06 евро – цена, заплащана от бюджета на НЗОК за изработката на медицинско изделие тотална горна/долна цяла плакова зъбна протеза.

Приложение:

1. Адвокатско пълномощно.

YORDANKA TODOROVA NIKOLOVA-BECHEVA
Digitally signed by YORDANKA TODOROVA NIKOLOVA-BECHEVA
Date: 2026.10.12 13:39:47 +03'00'

12 октомври 2026 г.
гр. София

С уважение: .....
/адв. д-р Йорданка Николова-Бечева/